

da R. M. ni skrbel, da bi se vretena strojev (Transmissionswelle) v delalnici primerno zavarovala (§ 47 novele k obrtnemu redu z dne 8. marca 1885 št. 22 drž. zak.), vsled česar je neko vreteno prijelo delavko F. L. za lase ter jo telesno težko poškodovalo.

Sodišče je obsodilo R. M. v primerno kazen ter v plačilo zneska 300 K na bolnini ter zneska 60 K na odhodu zaslužka zasebni udeleženki F. L. Vsklicno sodišče je ta izrek le v toliko spremenilo, da je glede odhoda zaslužka (60 K) zavrnilo zasebno udeleženko povsem na civilno pravdno pot. Izreki glede zasebne odškodnine so v tem slučaju v protislovju z zakonito določbo §-a 46 zakona z dne 28. decembra 1887 št. 1 drž. zak. ex 1888.

Dognalo se je, da je bila delavka F. L. zavarovana pri bolniški blagajni ter tudi zoper nezgode, in da je tekom svoje bolezni, povzročene po omenjeni nezgodi, tudi dobivala zadevne podpore.

Po §-u 46 goraj navedenega zakona mora pa podjetnik le tedaj v slučaju nastale nezgode plačati zavarovanemu katerokoli odškodnino, ako je on (ali njegov zakoniti zastopnik) povzročil nezgodo *n a l a š č a l i n a m e n o m a*. (Glede jamstva proti zavarovalnici prim. § 45 istega zakona.)

Glede na krivdorek je pa le mogoče govoriti o kulpoznem dejanju podjetnika R. M. in torej zasebni udeleženki ni bilo priznati nikake odškodnine.

Dr E. Pajnič.

Književna poročila.

Statuti primorskih gradova i općina. Bibliografički nacrt. Napisao dr. Ivan Strohal, član dopisnik jugoslavenske akademije. — Izdala jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti potporom kralj hrv. slav. dalm. zemaljske vlade. U Zagrebu 1911. Knjižarnica jugoslavenske akademije. (Dioničke tiskare) (Djuro Trpinac). Cena 2 K.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu je že od svoje ustanovitve pod osobitim vplivom pokojnih znamenitih akademikov Vatroslava Bogišića, Jaromira Hanela in Frana Račkega posvečala veliko pozornost izdavanju bogatega pravno-zgodovinskega gradiva hrvatskega. Predno se je pričelo z izdavanjem, smatralo se je potrebno v svrhu pregleda bibliografično opisati „Spomenike i gradju za historiju prava na slavenskom jugu“. Zato je akademija

že leta 1872. izdala bibliografični načrt Bogišića: „Pisani zakoni na slovenskem jugu, I. zakoni, izdani najvišom zakonodavnom vlašću u samostalnim državam“. Tu je Bogišić opisal samo dubrovačke in poljičke zakone. Po Bogišićevi osnovi naj bi šele v drugem zvezku sledil opis statotov v pojedinih mestih in občinah našega Primorja. Ta zvezek pa ni nikdar izšel.

Ko je l. 1874. došel v Zagreb na ondotno vseučilišče znani pravni historik profesor Jaromir Hanel, poverila mu je jugoslovanska akademija nalogo, da sestavi načrt za izdavanje pravno-zgodovinskih spomenikov. Po njegovem predlogu je sklenila akademija l. 1875. za te spomenike zasnovati poseben zbornik „Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium“, u kojem naj zavzemljejo „Statuta et leges“ prvo serijo. Devet obsežnih knjig tega zbornika je doslej izšlo, od teh sedem knjig, obsegajočih večinoma dalmatinske statute.

L. 1905 je sklenila akademija pospešiti izdavanja starih domačih statotov. Posegla je nazaj na Bogišićevo osnovo, ustvariti najprvo za izdavanje prepotrebni pregled materijala, ki ga doslej pač nihče ni mogel imeti. Treba je bilo najprvo ustanoviti, koliko je še teh spomenikov in kje se nahajajo shranjeni. Akademija je zaprosila v ta namen zlasti dalmatinske avtonomne in državne oblasti, arhive in knjižnice, da ji naznanijo, ako in kateri rokopisi ali tiskane izdaje statotov in zakonov se nahajajo v njihovi posesti. Na ta način se je posebnemu akademjskemu odboru, zlasti prizadevanju vseučiliških profesorjev dr. Milivoja Maurovića in dr. Ivana Strohala posrečilo zaslediti posebnih statotov in zakonov za 60 (šestdeset) mest, odnosno otokov.

Profesor Strohal opisuje v pričujoči akademjski publikaciji po kratkem uvodu, v kratkem slika dosedanje stremljenje akademije v pogledu izdavanja statotov, teh 60 pravnih spomenikov bibliografično, to je označuje natančno vsak rokopis, oziroma tiskano izdanje, navaja knjižnico ali arhiv, kjer se rokopis ali zakon nahaja, ter navaja tudi vso dosedanjo morebitno literaturo o dotičnem zakonu. Razvrstitev je zasnovana večinoma po geografičnih kriterijih in sicer v sledečem redu: *A.* Statuti dalmatinskih kopnenih gradova. *B.* Statuti na otocima Jadranskoga mora. *C.* Zakoni grada Dubrovnika i podređenih mu mjesta. *D.* Statuti pisani hrvatskim jezikom. *E.* Riječki, senjski i karlovaški statut. *F.* Statuti istarskih gradova i gradova Trsta, Tržića, Gradiške i Gorice; in slednjič *G.* Manje statutarne ustanove.

Za nas Slovence so zlasti statuti pod *F* v slovenskem ozemlju vredni prav posebnega zanimanja in pozornosti ter moremo biti jugoslavanski akademiji le hvaležni, da je tudi izdanje teh statotov vsprejela v svoj program.

Publikacija je izredno trudaljubivo, natančno in zelo pregledno znanstveno delo. Seveda se bo našel še tu in tam kak nov statut ali neznan popis. Tako moramo n. pr. omeniti, da se nahaja v arhivu kranjskega deželnege muzeja „Rudolfinuma“ izborno ohranjen popis statuta mesta Reke, kar Strohalu očitno ni bilo znano. Take malenkosti pa ne jemljo temu velezaslužnemu delu znaka popolnosti.

Delo ne bo služilo le bodočim izdavateljem statotov, marveč vsakemu, ki se zanima za krajevni obseg statutarnege zakonodajstva, osobito pa znanstvenikom, ki bi hoteli registrovati bogato, vse pravne panoge obsegajoče

statutarno pravo, predno bo mogoče izdati vse statute. Avstrijska pravna zgodovina še docela molči o izredno zanimivem, deloma domačem, deloma romanskem (italijanskem) pravu celega avstrijskega Primorja in Dalmacije.

Mladim našim pravnikom se nudi tu obširno torišče in bogata žetev znanstvenega delovanja! Naj bi se ga poprijeli! P.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. junija 1913.

— (Kronika društva „Pravnik“.) Seja III. dne 19. maja. Poverjenik dr. Egon Staré iz Trsta poroča pismeno, da se namerava v Trstu ustanoviti pravniško društvo; Trst ima 250 slovenskih, hrvaških in srbskih pravnikov, ki nimajo prav nikake strokovne organizacije. Tržaški pravniki so pripravljeno organizirati se v okvirju društva „Pravnik“ kot društvena podružnica z več ali manj samostojnim delokrogom; društveno glasilo bi ostalo skupno. To poročilo se vzame z odobravanjem naznanje in odbor naroči tajniku, da stopi s poverjenikom dr. Staretom v dogovor radi ureditve zadeve, osobito premembe pravil, ustanovitve delokroga podružnice itd. Ustanovitev podružnic bi bila eventualno tudi drugod podpirati. (Gorica, Celje i. t. d.). Prečitati se pismeni poročili celjskega poverjenika dr. Hrašovca in goriškega poverjenika dr. Žerjava. Odbor naroči tajniku, da se ostale poverjenike pozove, da čim preje izjavijo, so li sploh pripravljeno prevzeti posel poverjenikov. — Seja IV. dne 28. maja. Predsednik poroča o dopisih c. kr. sod. svetnika Regallyja in c. kr. taj. svetnika dr. Polca, ki se tičeta prevodov občnega državljskega zakona oz. trgovskega zakona. Svetnik Regally je vposlal rokopis (tekst zakona); sklene se po daljši debati, da se bo rokopis po celokupnem odboru, ki bo v to svrhu imel seje vsak torek in vsak petek, redigiral in da dobi v to svrhu vsak odbornik po en prepis prevoda; predsednik določi v naprej za vsako sejo lektorja in perovodjo. Ponudba dr. Polca, da priredi trgovski zakon se sprejme z odobravanjem na znanje; vroči se mu Škofičev prevod ter preskrbi za knjigo založnika. Predsednik poroča, da je za dr. Volčičev spomenik nabranih čez 800 K; radi izdelave in umetniške osnove spomenika stopi tajnik v dogovor s slikarjem Vavpotičem; delo se pospeši, da bo na jesen gotovo mogoče postaviti spomenik. — Od drugega junija naprej vrše se vsak torek in vsak petek odborove seje, katerim edini predmet je končna redakcija Regallyjevega prevoda občnega državljskega zakona. Silno zamudno in težavno delo gre razmeroma hitro izpod rok; do 15. junija utegne biti poleg razglasnega patenta predelanih 100 §§ obč. drž. zakonika. Sporna vprašanja se sprejemajo v poseben (jezikovni) zapisnik, ki se svoječasno predloži lingvistu v svrhu izjave.

— (Osebnosti vesti). Imenovani so: za višj. dež. sod. svetnika prvi državni pravnik dr. Emanuel Bayer v Celju za Gradec; za dež.